

Kriva pota

Po Krivih poteh do vrha

Tina Bernik

Konec septembra se je na vrhuncu, kakršnega si je televizija AMC pred petimi leti lahko predstavljala samo v svojih najbolj mokrih sanjah, s televizijskih zaslonov v ZDA poslovala serija *Kriva pota* (Breaking Bad, 2008–2013). Zmagovito slovo televizijskega bisera izpod rok Vincea Gilligana, ki je s transformacijo genialnega učitelja kemije Walterja Whita v brezkompromisnega metamfetaminskega kralja Heisenberga ustvaril pravi kult oziroma popkulturni fenomen, ne bi bilo mogoče brez izjemne igralske zasedbe (Bryan Cranston, Anna Gunn, Aaron Paul, Dean Norris), soscenaristov, direktorja fotografije Michaela Slovisa in režiserjev, ki so poleg Gilligana in Cranstona gledalce držali v nenehnem pričakovanju nepričakovanega, vendar pa, kot priznava tudi Gilligan, uspeh serije še zdaleč ni bil odvisen samo od ekipe, ki je serijo ustvarjala.

Medtem ko smo pred nekaj leti tudi pri *Ekranu h Krivim potem* nagovarjali kot k seriji, ki sicer ni med najbolj gledanimi, zagotovo pa bi to morala biti, je bila pred dobrim mesecem, ko je o njej pisal in govoril ves svet, slika popolnoma drugačna. Rast priljubljenosti je bila skoraj neverjetna, saj jo je v prvi in drugi sezoni spremljalo 1,5 milijona gledalcev, v tretji 1,6, v četrti 1,8, v peti 2,8, v šesti sezoni oziroma v drugi polovici pete pa trikrat več oziroma kar 10,3 milijona, k čemur je treba prišteti še kak milijon tistih,

ki so si jo sneli prek spleta. Po podatkih TorrentFreaka si je *Kriva pota*, takoj ko se je na spletu pojavila prva piratska kopija, samo v prvih 12 urah presnelo pol milijona ljudi, od katerih jih je bilo največ iz Avstralije (18 %), ZDA (14,5 %), Velike Britanije (9,3 %), Indije (5,7 %) in Kanade (5,1 %). Glede na raziskavo, ki jo je na vzorcu deset tisoč ljudi opravil TorrentFreak, razlog za presnemavanje te in drugih serij s spleta ni le nedostopnost določenih vsebin v posameznih državah, med kakršne se uvršča Slovenija, ampak se gledalci za neavtorizirane kanale, ki vodijo do najboljših in najbolj ažurnih televizijskih izdelkov, odločajo tudi zaradi navade in preprostega dostopa ter seveda zato, ker jim zanje ni treba plačevati naročnine.

Pri Netflixu piratiziranja sicer ne pozdravlja-

jo, a priznavajo, da želje piratov vplivajo tudi na njihovo ponudbo, saj se o tem, katero serijo bodo kupili, odločajo tudi na podlagi piratiziranja serij, kar v nasprotju s fobijo in prakso iz minulih let vedno manj skrbi tudi klasične televizijce. Še več, nekateri od njih sprejemajo to kot nekaj pozitivnega. Gilligan je recimo priznal, da bi se serija, če ne bi bilo Netflix, piratstva in posledično povečanega zanimanja javnosti, končala že pri drugi sezoni, torej še preden bi se zares začela. »Piratstvo je dvorezen meč. Družbe odvrata od proizvodnje del, če imajo občutek, da z njimi ne bodo zaslužile, po drugi strani pa ima piratstvo tudi dobro plat, saj se je prek njega razvedelo za Kriva pota,« meni Gilligan, ki je piratom za nekajmilijonski skok gledalcev res lahko hvaležen. Še bolj neposreden je bil v svojih izjavah Jess Bewkes, izvršni direktor Time Warnerja, ki je dejal, da je uspeh, kakršnega je s štirimi milijoni kopij na epizodo v letu 2012 kot najbolj piratizirana serija dosegla *Igra prestolov* (Game of Thrones, 2011–), boljši od emmyja: »Gre za izjemno reklamo od ust do ust. S tem se pri HBO ukvarjamo že leta ... In naša izkušnja je, da prinaša večji preboj, več naročnikov, boljšo formo za HBO in manjšo odvisnost od plačljivega oglaševanja.« Enakih misli je tudi režiser *Igre prestolov* in še ene HBO serije *Prava kri* (True Blood, 2008–) David Petrarca, ki je javno izjavil, da piratstvo serijam ne škoduje, temveč zaradi velikega števila gledalcev kvečjemu ustvarja in ohranja evforijo, njegovemu mnenju pa se je pridružil tudi eden od vodij pri HBO Michael Lombardo, ki piratiziranje dojema kot neke vrste kompliment, ki ga je treba sprejeti kot neizogibni del uspešne serije, obenem pa poudarja, da piratstvo ne vpliva ne na število naročnikov na HBO ne na prodajo DVD-kopij, saj je *Igra prestolov* kljub množičnemu presnemavanju s spleta še vedno na vrhu tudi po prodaji DVD-jev.

Fama, ki se zaradi piratstva širi od ust do ust oz. od računalnika do računalnika, kakovostnim, a spregledanim serijam sčasoma lahko prinese precej več gledalcev, kot bi jih imele, če ne bi bilo nezakonitega deljenja spletnih datotek, kar začenjajo dojemati in izkoriščati tudi klasični ponudniki videovsebin, kot sta na primer HBO in Netflix.